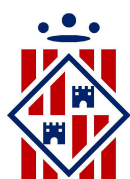

alimara

Revista de Treball Social
Època 5 / número 57 / Desembre 2012

Consell de
Mallorca

Núm 57

Època 5. Desembre 2012

Edita: Institut d'Afers Socials
Consell de Mallorca

Coordinació i redacció:
Servei de planificació i documentació.
General Riera, 67
07010 Palma

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió
dels seus autors.

Deu anys del programa Famílies Cangur al Consell de Mallorca. Què hi ha darrera les xifres?

Joan Escandell Mayans

Cap de la Secció d'Acolliments Familiars
Consell de Mallorca - IMAS

Introducció

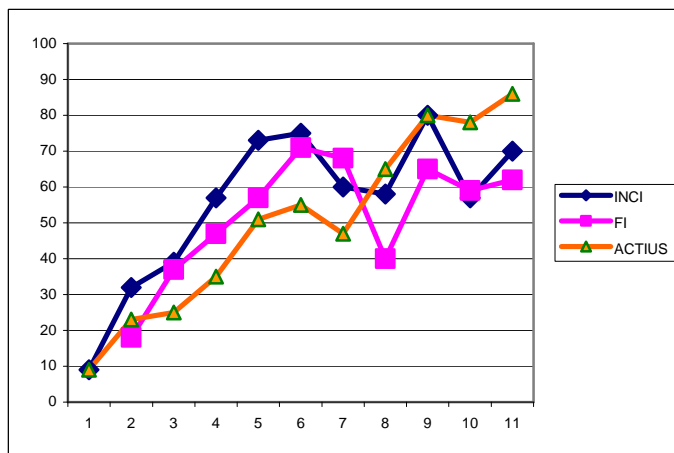
L'acolliment familiar és una mesura de protecció que atorga la guarda d'un infant a una família durant un temps i comporta que aquesta tingui cura d'ell. Té per objectiu principal oferir als infants un context familiar normalitzat afavorint un contacte amb els seus pares.

El 2001, des del Consell de Mallorca es va fer una aposta clara per l'acolliment familiar, amb la intenció d'evitar l'internament dels menors de 0 a 3 anys. Per dur a terme aquest projecte es va fer feina en dues línies. La primera, la formació dels tècnics per poder engegar el programa i la segona una campanya de captació de famílies.

Els resultat del programa són els que a continuació exposam, mirant de donar una valoració que va més enllà de les xifres.

Nins i nines

CANGUR	INICI	FI	ACTIUS
2001	9		9
2002	32	18	23
2003	39	37	25
2004	57	47	35
2005	73	57	51
2006	75	71	55
2007	60	68	47
2008	58	40	65
2009	80	65	80
2010	57	59	78
2011	70	62	86
TOTAL	610	524	

Des de l'inici del programa Famílies Cangur el 2001, el nombre d'acolliments va tenir una pujada exponencial fins al 2005. A partir d'aquest any, els acolliments formalitzats són 68 anuals de mitjana.

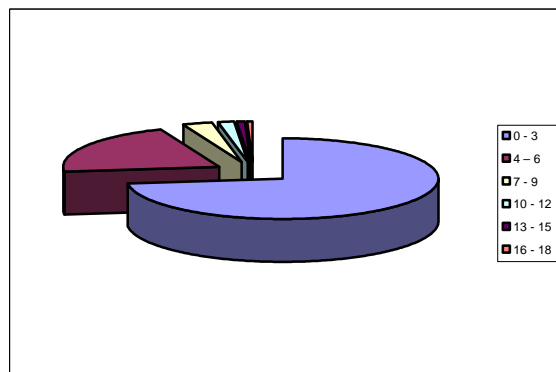
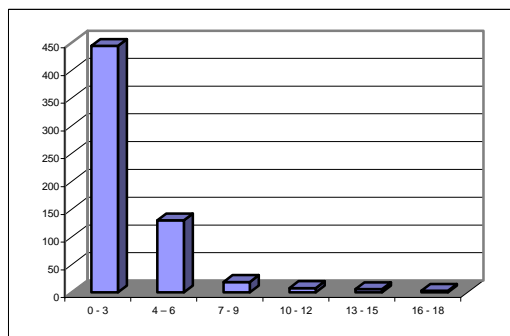
Per altra banda, el nombre d'acolliments que finalitzen igualment augmenten fins al 2006, que s'estabilitzen en una mitjana de 60 a l'any.

Tot plegat fa que acabem l'any 2011 amb 86 menors acollits.

Si ens fixam en aquestes mitjanes (68 altes i 60 baixes per any), és important significar que mensualment hem trobat famílies per a 6 menors i hem acompanyat la finalització de 5. Moltes de les altes han estat d'urgència i ha estat important disposar de les famílies per poder evitar que els menors ingressassin a centre.

L'equip tècnic del programa ha estat molt àgil i ha assumit un alt volum de feina.

CANGUR	0 - 3	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 15	16 - 18	Total
2001	7	2					9
2002	21	5	1	2	1	2	32
2003	25	7	2	3	2		39
2004	42	13	1			1	57
2005	43	20	7	2	1		73
2006	62	11		1	1		75
2007	48	12					60
2008	42	16					58
2009	58	20	2				80
2010	43	13			1		57
2011	53	11	6				70
TOTALS	444	130	19	8	6	3	610
Percentatge	73	21	3	1,5	1	0,5	100

El programa de famílies cangur estava pensat per a nins de 0 a 3 anys i en aquests 10 anys i entre aquestes edats han passat pel programa 444 menors, un 72% dels menors acollits. A continuació vénen els nins de 4 a 6 anys, 130, que formen el 21%. La resta d'infants, el més esporàdic, el formen germans d'aquests menors o bé nins per als que hem pogut trobar família.

El repte de futur és poder aconseguir que els menors entre 4 i 6 anys, igualment puguin gaudir d'una família acollidora.

Els nins i nines que han estat separats dels seus pares són innocents que han patit una situació de desprotecció, ja que els seus progenitors no han pogut o no els han sabut atendre. Sempre són les víctimes; víctimes que no tenen ressò social; víctimes que no poden cridar ni ser escoltats pels adults; víctimes que tan sols obrin els noticiaris quan el seu maltractament ha estat espantós o els ha produït la mort.

Què podem fer per recuperar aquests infants i que puguin gaudir d'una infància digna arribant a ser adults sans a nivell emocional? Com els podem ajudar perquè puguin comprendre el que els seus pares els han fet? Què els explicam per fer-los entendre que ells no tenen la culpa del que els ha passat?

A dia 31 de desembre de 2011 han passat per les nostres mans 610 nins, nins que presentaven:

- Trastorns físics i neurofisiològics: síndrome d'abstinència, retard en l'estatura i el pes, trastorns de creixement derivats de mancances en l'alimentació, la higiene i les atencions; ferides i cremades superficials fins a danys més profunds, etc.
- Repercussions emocionals: conductes i pautes de vincle disfuncionals quan entren en contacte amb altres adults o quan comencen a intimar amb persones de la seva edat. Sentiments negatius respecte a un mateix. Sentiment de culpa en relació amb les pròpies experiències de maltractament.
- Repercussions sobre les relacions amb els companys: presenten freqüentment dificultats per al processament de la informació social. Comportament agressiu que tant sovint s'observa en les víctimes.
- Conseqüències sobre el llenguatge, la intel·ligència i el rendiment acadèmic: problemes de llenguatge. Dificultats escolars.

Però a la vegada també presentaven ganes de viure, ganes de riure, desig de ser estimats, desig d'estimar, il·lusió per estar amb els pares, il·lusió per estar amb els acollidors.

Pares i mares

En una lectura ràpida de les dades de la finalització dels acolliment, veim que un 40% dels menors acollits retornen amb els pares. Si a aquest percentatge li sumem el 14% de menors que són acollits per la pròpia família, podem afirmar que un 54% retornen amb la seva família biològica, front d'un 27% que acaben sent adoptats per les famílies del banc d'adopció. És a dir, el doble de menors retornen amb els seus.

Vull fer una menció especial a les Famílies d'Acollida Cangur que han viscut la defunció d'un menor durant l'acolliment (dos infants en 10 anys). Una forta abraçada per a n'Ana i la seva família, per na Carme i en Martí i la seva família: mai no us podem acompanyar a bastament en el vostre patiment.

Quantes vegades hem escoltat que els pares/mares que maltracten els seus fills són pitjor que els animals? Que per fer això era millor que no tinguessin fills! Segurament després de llegir el que han patit aquests infants, serà difícil argumentar que aquests pares mereixen una segona oportunitat. Però aquesta visió és la que ha de guiar els professionals del Servei de Menors, les famílies acollidores i, a la vegada i més important, el que esperen els mateixos nins: que ajudem els seus pares perquè puguin tenir-los esment i estimar-los.

Els professionals que treballam en el Servei de Menors, podem conèixer la situació d'aquest pares i mares. Són persones que, en la majoria de situacions de desprotecció (bàsicament les referents a la negligència o maltractament físic lleu-mitjà), han patit la mateixa situació que els seus fills i que no tenen suport social, que no saben fer de pares. Són persones que tenen dret a refer la seva vida i a qui l'administració ha de donar les pautes i l'oportunitat de poder fer front a la cria dels seus fills.

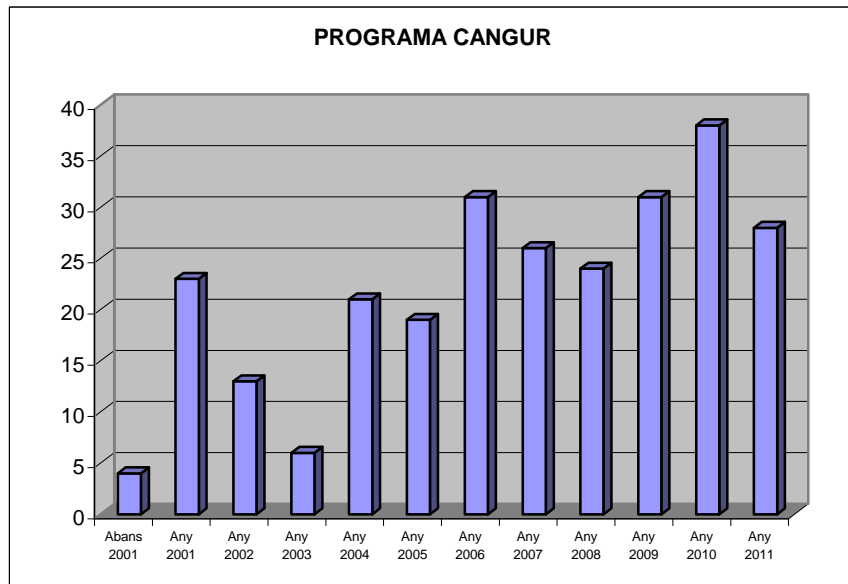
Hem de creure que els pares poden millorar les seves pautes de cria, que poden ser conscients del mal que han produït als seus fills i que ho poden reparar. Sense aquesta visió, és impossible fer feina amb els menors en situació de desprotecció.

El Dr. Jorge Barudy, com no podia ser d'altra manera, ho explica millor: "La capacitat de vincular-nos com a persones amb altres persones: això significa relacionar-nos amb les persones en el marc d'un ambient emocional compatible amb el que deim l'emocionalitat de l'amor. Que implica senzillament relacionar-se amb ell, ella i els altres comunicant-los el nostre respecte incondicional per la seva condició de persones humanes influenciats per les seves històries personals i contexts en que els hi ha tocat o han triat viure. Això no implica estar d'acord amb les seves pràctiques quan aquestes són violentes i abusives, més bé al contrari, el nostre desacord és una manera de comunicar aquest respecte al mateix temps que comunicam la nostra confiança amb la possibilitat de canvi".

Acol·lidors i acollidores

PROGRAMA CANGUR

Abans 2001	4
2001	23
2002	13
2003	6
2004	21
2005	19
2006	31
2007	26
2008	24
2009	31
2010	38
2011	28

L'any 2001, el Consell de Mallorca conjuntament amb la fundació La Caixa, va dur a terme una gran campanya de publicitat per poder formar un banc de famílies acollidores. Fruit de la campanya es varen poder aconseguir 23 famílies cangur que, juntament amb les que hi havia abans de la campanya, varen ser la llavor d'on va sorgir el programa. A partir d'aquell moment, el programa va trobar noves famílies mitjançant el boca a boca, experimentant un augment a partir del 2004, que s'ha mantingut fins a dia d'avui.

A les famílies que volen acollir un infant els demanem:

- Primer: que comprenguin la responsabilitat que tindran a l'hora de criar un menor que ha sofert una situació de desprotecció. El desgast emocional que patiran en conèixer històries de maltractament d'un menor que estimaran com a propi. Els reptes que hauran d'afrontar per poder aconseguir que els menors es recuperin de les conseqüències del maltractament.
- Segon: han de creure que la recuperació dels menors i dels seus pares és possible. Una família acollidora no pot presentar una visió dels pares com a culpables que han de pagar la condemna de perdre el seu fill per sempre. He sentit a dir al Dr. Amorós que l'acolliment familiar no és únicament famílies que ajuden nins; és molt més: són famílies que ajuden a famílies i estic plenament d'acord amb ell.
- Tercer: compartir el projecte de Famílies Cangur, un projecte de famílies que volen ajudar a la infància i que no vénen a ser pares. L'acolliment familiar Cangur no és una família un nin; és una família que ajuda a molts de nins.
- Quart: estar a disposició del Servei de Menors. Informar del que observen en el menor, facilitar l'adaptació de menor, acompanyar el menor a les visites, ajudar el menor a partir quan ha de tornar amb la seva família o ha d'anar en adopció.

Totes aquestes situacions produeixen patiment als acollidors.

La realitat és que ser Família Cangur és molt dur. Moltes famílies tan sols fan un acolliment. La separació del menor que han acollit, que han protegit, que han estimat i que després d'un temps torna amb els seus pares (aquells que no el varen saber criar) és molt dur.

Fills d'acollidors

Quantes coses que ens ensenyen! Fan les preguntes més assenyades:

Per què no està amb la mare? La mare, no l'enyorarà? Tu, mamà, mai no em deixaràs? Podem conèixer la mare? Quan tornarà amb ella?

Donar resposta a aquestes preguntes ens obliga a parlar amb els nostres fills de temes de caire social. "No tot el món té uns pares que saben estimar els nins"; "no tots els nins tenen una vida fàcil"; "hi ha nins a Mallorca que no tenen la seva habitació, el seu televisor, la seva *Play*; ni menja calent a taula cada dia; ni tenen juguetes, llibres, temps per gaudir de ser nins", etc.

Tots els fills d'acollidors que he conegut estimen els nins acollits, els estimen com a germans, germans que un dia han de partir.

Tècnic de menors

Caricatura d'un tècnic de menors és aquell professional sense implicació emocional que veu els nins com si fossin un expedient.

Que anau d'errats, els que pensau així! Precisament el que més ens trobam són tècnics que pensen amb el cor, tècnics que empatitzen amb les situacions que han viscut els menors i els seus pares. Que quan han escoltat el patiment d'un menor els ha fet mal, molt de mal, a ells també.

Voldria aprofitar per recordar els diferents tècnics que des de l'any 2001 han ajudat a millorar el programa de Famílies Cangur.